

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ТЕАТРУ

Спеціальність		В6 Перформативні мистецтва
Спеціалізація		В6.01 Сценічне мистецтво
Галузь знань		В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти		Магістр
Освітньо-професійна програма		Сценічне мистецтво
Курс		1
Семестр		1
Обсяг дисципліни (години / ЄКТС)		90 годин / 3 кредити ЄКТС
Статус дисципліни		Обов'язкова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Чужинова Ірина Юріївна
	Науковий ступінь, вчене/почесне звання	Кандидатка мистецтвознавства
	Посада	Старша викладачка кафедри театрознавства
	Профіль викладача, e-mail	http://surl.li/xktdtl iryna.chuzhynova@num.kh.ua
Анотація		Дисципліна «Філософія театру» є комплексною і передбачає передусім систематизацію знань щодо фундаментальних законів театральних та перформативних практик, які мають бути інтегровані здобувачем_кою в кваліфікаційну дипломну роботу у вигляді гіпотези та/або теоретичних моделей та/або методології. Навчальна дисципліна пропонує здобувачу_чці вивчення сутнісних характеристик та фундаментальних принципів сценічного мистецтва, а також базових законів взаємовідносин театру та аудиторії, театру та соціуму, трансформації театру в змінних історичних та культурних контекстах.
Мета дисципліни		Сформувати у здобувача_ки цілісне уявлення про театральні та перформативні практики через аналіз їх теоретичних компонентів, концепцій та методів, а також через розкриття історичних закономірностей,

	що впливають на процеси трансформації сценічного мистецтва України і світу.
Програмні результати навчання	ПРН1. Володіти на високому рівні культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності. ПРН3. Знати філософські аспекти пізнання закономірностей наукової і художньої творчості; основні тенденції розвитку історії культури і мистецтва. ПРН4. Пояснювати феномен культури, її роль у людській діяльності; роль мистецтва і науки у розвитку цивілізації та пов'язані з ним сучасні та естетичні проблеми. ПРН8. Оцінювати досягнення художньої культури в історичному контексті, здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва, осмислювати тенденції сучасних культурно-мистецьких процесів.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до розуміння та комплексного оцінювання фундаментальних засад й концепцій культурно-мистецьких процесів для усвідомлення соціально-культурної значимості своєї діяльності. ЗК2. Здатність застосовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях. ЗК10. Здатність знаходити, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати інформацію в мистецтвознавчих науках, проводити дослідження на відповідному рівні.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК6. Здатність до спілкування у діалоговому режимі з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю в галузі сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій в т.ч. і на міжнародному рівні.
Професійні компетентності	Ж1. Здатність організувати особистий професійний розвиток.
Зміст навчальної дисципліни	<i>Тема 1.</i> Вступ до курсу: огляд його структури та базових понять. Історичний огляд різних підходів для окреслення єдиного поля театрознавчої науки шляхом формулювання методу та предмету. Базові категорії театрального мистецтва як складові синкретичної цілісності. <i>Тема 2.</i> Театральний простір. Трансформація архітектури театального простору як унаочнення видозмін «картин світу». Простір як ідентичність театальної інституції. Опанування просторів поза звичним театром просценіумного типу. <i>Тема 3.</i> Театральний час. Сценічний і драматичний. Діалектика часу в театрі. Маніпуляція сценічним і позасценічним часом. Історичний контекст та соціальні чинники, що впливають на закони

	театрального часу. Об'єктивна та суб'єктивна рецепція часу в театрі. <i>Тема 4.</i> Поняття театральної умовності та театральності. Суть та способи кодування театральної умовності. Типи театральної умовності. Криза репрезентації реальності та естетика деструкції в XX столітті як реакція на радикальні зміни соціально-політичного контексту. Театральність у театрознавчому, соціологічному та антропологічному контекстах. <i>Тема 5.</i> Художні та організаційні моделі театрів/перформативних практик: історичний огляд. Паратеатральні форми та театр як частина релігійного ритуалу. Театр драматурга vs театр імпровізації. Режисерські моделі театрів. Перфоманс як специфічна форма та ідеологія. Мистецьке об'єднання «Березіль» як унікальна театральна поліфункціональна організаційна модель. <i>Тема 6.</i> Моделі театрів/перформативних практик: теоретичні засади і методологічні особливості. <i>Тема 7.</i> Трансформація концептів перформера_ки. Актор_ка як об'єкт та суб'єкт театральної вистави. <i>Тема 8.</i> Театральна аудиторія. Роль і функції театральних аудиторій в різних моделях театру. Емансипація аудиторії як наскрізний принцип трансформації стосунків «театр-глядач_ка». «Мистецтво нерозуміння» (Г.-Т. Леман) та ускладнене сприйняття як способи генерування нових досвідів. <i>Тема 9.</i> Театр як інструмент соціально-політичних трансформацій. <i>Тема 10.</i> Нові медіа в театрі. Театр та його цифрова копія. <i>Тема 11.</i> Футуристично-прогностичні моделі театрів. Театр під впливом ідей трансгуманізму: штучний інтелект та робототехніка – можливості чи загроза?
Види занять	Лекційні, семінарські, самостійна робота
Методи навчання	Словесний метод (лекція, дискусія, евристична бесіда); наочні методи (ілюстрування, самостійне спостереження); практичні методи (виконання письмових завдань); логічні методи (аналіз і синтез інформації через реферування, абстрагування, формалізація)
Форми, методи та критерії оцінювання	Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Поточний контроль: усне опитування, експрес-опитування, виконання письмових завдань на семінарах, участь в дискусіях та евристичних бесідах. Семестровий контроль: екзамен.

	Умовою допуску до семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60. Із критеріями оцінювання поточного та семестрового контролю і послідовністю накопичення балів здобувачів ознайомлюють на першому аудиторному занятті. Критерії оцінювання наведено за посиланням https://docs.google.com/document/d/1iW2atqhX0_X09-ENrPplqdmGnMThlif/edit
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: Moodle, листування через e-mail, посилання на google-диск тощо. Від здобувачів очікується регулярне відвідування всіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності . В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	Гілен, П., & Ляйстер, Т. (2023). <i>Культура в підмурках громадянського суспільства</i>. (Я. Стріха, Пер.). IST Publishing. (Оригінал опубліковано 2016). Театр Нафта. (2024, 10 січня). <i>Розмова з Оленою Апчел «Соціально відповідальне перформативне мистецтво. Чому так, чому ні»</i>. [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=fCuT3KReGxA Deleuze, G. (1994). <i>Difference and Repetition</i>. (P. Patton, Trans.). Columbia University Press. (Original was published 1968). Fischer-Lichte, E. (2008). <i>The Transformative Power of Performance: A New Aesthetics</i>. (S. I. Jain, Trans.). Routledge. (Original was published 2004). Jam Factory Art Center. (2021, 20 серпня). <i>Йоанна Віховська «Хто цензурує театр і чому»</i>. [Відео]. YouTube. http://surl.li/mjzzkf Jam Factory Art Center. (2023, 1 вересня). <i>Майя Гарбузюк «Інструментальне значення театру в контексті (пост)колоніалізму»</i>. [Відео]. YouTube. http://surl.li/eaxxwg Lehmann, H-T. (2006). <i>Postdramatic Theatre</i>. (K. Jürs-Munby, Trans.). Routledge. (Original was published 1999).

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Філософія театру», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 26 червня 2025 р., протокол № 9.